

**Абагар на седем години,
папата - на двадесет**

**Поздравления,
оценки,
коментари**

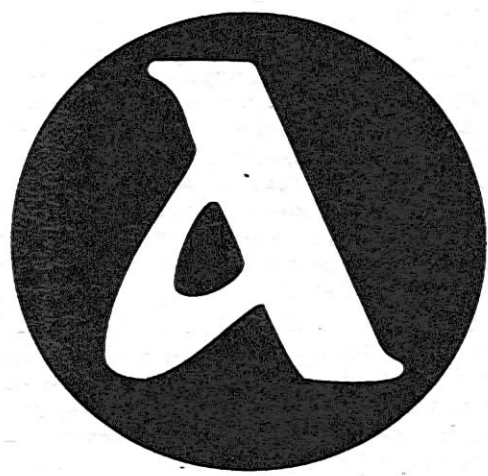
ДНЕВНИК

АВГУСТ 1998

От доста време не бяхме оставали цял месец на едно и също място. Август ни наложи постоянно местожителство, и то в собствения ни абагарски дом на морския бряг край Рим.

Паднаха ни се и най-горещите дни от три века, както казват някои, или поне от 120 години, както други твърдят, изглежда на по-яка научна основа.

Въпреки че крайбрежният ветрец смекчаваше чистилицната пещ, все пак преживяхме дни на сахарска жегга, с нескончаеми безсънни нощи. Без обаче това да
(Продължава на 2 стр.)

ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ЦЪРКОВЕН АРХИВ В РИМ

АБАГАР 1

КАТОЛИЧЕСКИ ВЕСТНИК

Година VII Брой 10 (81) октомври 1998 г.

20 лева

Десети колоквиум АБАГАР

Седмата годишнина от появяването на нашия вестник заслужаваше наистина специален колоквиум за отбелязване по достойнство на този привидно скромно, но всъщност важен юбилей. Изискваше го свещеното библиейско число седем, както и установената истина, че седемте първи години на човек са най-важните в живота му, когато той получава правилно светоусещане и майчино възпитание. По-късно всичко става много трудно. Затова и някои хора се отказват от едното и другото окончателно.

Десетият международен колоквиум Абагар бе свикан на 2 октомври в 10 ч. в зала 3.1 на осмия етаж в Националния дворец на културата. Залата се попълни доста време преди започването на заседанието. По установена традиция откриването направи председателят на Всебългарското сдружение Мати Болгария, Петър Константинов. Той представи седемгодишния подвиг на нашия вестник с думи, които тежаха като камъни, паднали на място. Специално бе подчертан силно изразения български дух на вестника и на всички материали в него. Отбеляза също оригиналния и високо литературен характер на езика и стила на вестника в различните му рубрики, изказвайки пожеланието, някои от тях, като Дневникът, да бъдат издадени в отделна книга. Следва основният доклад на архим. проф. Георги Елдъров за началото, облика и целите на вестника, както четете в отделна статия в този брой. Първото поздравление послучай юбилея ни бе изказано от вицепрезидента на Република България, г-н Тодор Кавалджиев, уважил празника със

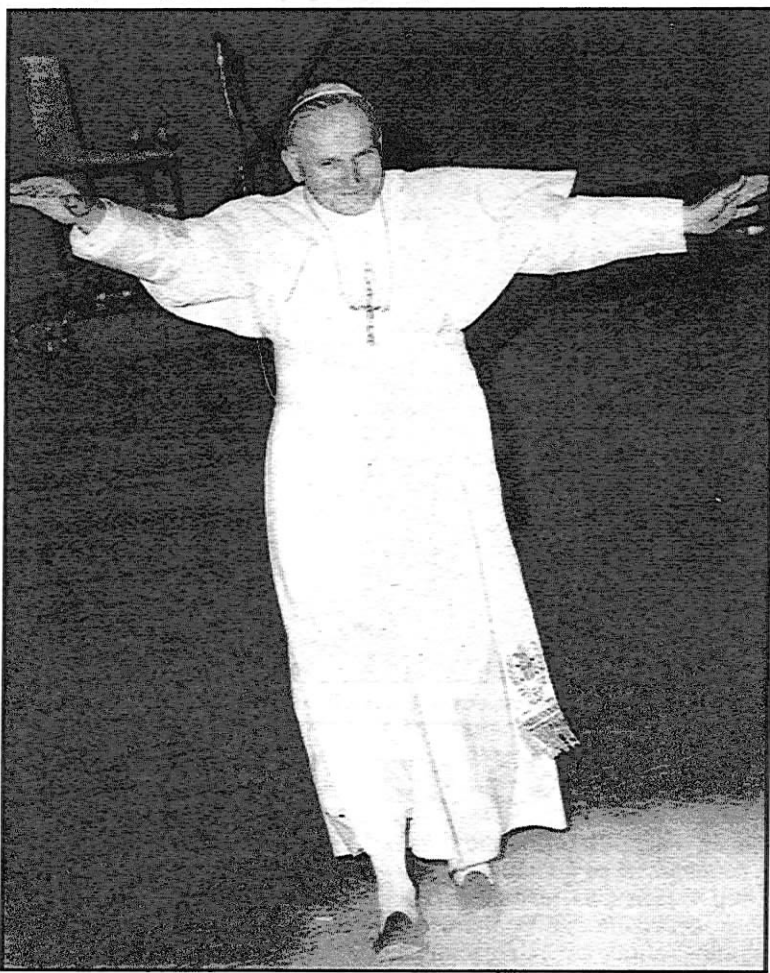
своето присъствие. Като редовен читател на вестника, той изтъкна заслугите му за поддържане огъня на свободата, демокрацията и истината в България, след половинвековното затъмнение, наложено ни от болшевишкия атеизъм. Васил Станилов от в. Анти, председател на Комитет Съединение, посочи сходните цели на нашия и неговия вестник, заели близки ниши в националната преса. Валентин Стамов от Балканмедиа наблегна на специалните заслуги на основателя на вестника за успешната му формула. Христо Попов говори за връзката между вестника и „орлово гняздо“ Абагар в Санта Фе, Ню Мексико, където също гори абагарски огън. Тук се вмести вторият доклад от колоквиума, озаглавен „Изминалото на църковно-религиозния печат в България“, изготвен от историка Светлозар Елдъров, с преглед на печатното дело на католици и православни в България през последните сто години. Той заслужава да бъде отпечатан в нашия вестник, за да стигне до всички наши читатели.

Продължава на 2 стр.

Епохата на Йоан Павел II (1978-1998)

Личността на папа Йоан Павел II доминира в един важен сектор от хоризонта на 20-ти век. Неговото присъствие на върха на католическата църква в течение на последните двадесет години придава особен ак-

влияние върху един от възловите моменти в историята на човечеството през последните времена. Повече от някои свои

цент на събитията, развихрили се пред очите ни през последните две десетилетия на залавящото хилядолетие. Той е не само най-дълголетният папа, заел висшата верска катедра през този век (виж в. Абагар, бр. 5, 1998), а също така е и личността, упражнила най-голямо

съперници, означили с името си отделни епохи от човешката история, първият папа славянин се явява като истински патрон на този неповторим хилядолетен завършек: повече от Перикъл или Август в древността, повече от Лъв X в началото на Ренесанса, повече от Наполеон

в зазоряването на миналия век. Както папа Йоан XXIII, дал приноса си за отприщването на новите сили за обновление и осъвременяване в света на вярата, Йоан Павел II застава като признат двигател на промени и на възход, каквито не бихме могли да очакваме без неговия неповторим отпечатък.

Както трябваше да се очаква, влиянието му се отрази на първо място в сферата на неговата институционална отговорност като глава на католическата църква, с над милиардното й членство - най-голямата днес религиозна общност в световното пространство. Наследил от своите предшественици кипещ на духовни сили и разнообразни духове, освободени чрез „разтварянето на прозорците“ по време на Втория ватикански събор, свикан от папа Йоан XXIII (без съмнение водещото събитие в историята на католическата църква през този век), Йоан Павел II трябваше да ги овладее и вкара в каноничните църковни релси, за да не се развихрят хаотично в неправилни посоки, както някои от тях, които вече бяха тръгнали през следсборното време, внасяйки смут в църковната структура. Той постигна това чрез вероуचितелната си дейност, изразена най-вече в авторитетните му енциклики, които в католическата църковна система и практика представляват високоавторитетно средство за упражняване на доктрина отговорност.

С последната, появила се на 15 октомври, която е посветена на отношенията между вяра и наука, между рационалност и светлина свише, те са тринадесет, като се простират във всички главни сектори на християнския мироглед и християнска

Продължава на 6 стр.

Юбилеен профил Вестник Абагар на седем години (1991-1998)

Вестник Абагар проходи на 12 октомври 1991 г. Беше навечерието на първите истински демократични избори в България, дарили нацията ни с първата победа на зазоряващата свобода - с малко, но завинаги... Не съвсем на шега ние самите свързахме датата с откриването на Америка 499 години по-рано. Нея нощ през 1492 г. хора от екипажа на Санта Мария зърнали движеща се в далечината светлинка. Било сигналът, че там има хора и че в света се открива нова ера за човечеството.

Архим. проф. Георги Елдъров

Подобно на това, Абагар прекъсваше четиридесет и две годишното затъмнение, наложено от комунистите на българските католици през месец август 1949 г., когато спряха органа на католическата църква, в. Истина.

Име знаме

Предпочетохме името Абагар пред други имена, поради редица причини. Освен очевидната връзка с първоначалния Абагар на епископ Филип Ста-

ниславов, появил се в Рим през 1651 г. като първа печатна книга на новобългарски език, името продължаваше Бюлетин Абагар, осведомителен орган на службата на Визитатора делегат на Светия престол за българите в чужбина, заел си вече достойно място сред емигрантската преса, а и достатъчно известен в България, дори в правителствените среди, където се четеше с лупа. Още повече, че

Продължава на 2 стр.

На почетната скамейка: Димитър Велев, архимандрит Методий и вицепрезидентът Тодор Кавалджиев

Десети колоквиум АБАГАР

Продължава от стр. 1

Продължиха поздравления и преценки по нашето дело от страна на многоуважавани съратници. Пламен Цонев посвети на юбилея ни стихове от една своя стихосбирка за Майка Тереза. Стефан Чанев обърна вниманието към необходимостта от моралните устои в пресата и в обществото. Христо Божков от сп. Прелом похвали патриотичната нагласа на материалите ни. Проф. Георги Нешев спомена за свои писания по въпроси, често засягвани в нашия вестник, като се започне с кръстника на вестника, епископ Филип Станиславов. Борис Милошев направи връзка между нашето дело и библейски символи, изразени чрез числото седем. Накрая дядо Методий Стратиев обобщил чувствата на всички от нуж-

дата за добър печат в обществото.

В рамките на честването бяха вместени ритуали на награждения в чест на вестника по случай седмата му годишнина. Отговорният редактор архим. Гаврил Беловежов бе отличен със златен медал от председателя на Всебългарското сдружение Мати България заради неубиваните му заслуги в света на патриотичната преса чрез мъдрото и сърцато ръководство на в. Абагар. Правителствената агенция за българите в чужбина от своя страна поднесе грамота в чест на вестника и екипа по случай седемгодишния юбилей, придружена с отличие - паметен медал Иван Вазов.

Сред присъстващите, освен вече изброените, попаднаха в полезрението ни с особен релеф

следните (по реда на очния ни контакт): Спасия Костадинова, проф. Любен Бумбалов, Иван Дърводелски от Чикаго, Олга Шурбанова от сп. Ек., Жабински от Агенцията за българите в чужбина, Ганка Даскалова, Мария Михаил, Михаил Скиба от Франкфурт на Майн, Андреа Рагоста от Рим, магистър фармацевт Йорданка Пеева, Димитър Велев, доц. Ангел Кръстев, доц. Димитър Кънчев, проф. Елена Стателова, Свилен Протич, Илиана Станилова, Сава и Валентина Николчеви, Йордан Йорданов, Диана Данова, Любен Горбанов, д-р Михаил Огнянов, ст.н.с. Трендафил Къпстанов, ст.н.с. Илия Тодев, Димитър Димитров знаменосец, Васил Димитров, Василка Йорданова, Жени Заимова, Кети Вютрих от Люцерн, Панайот Беловежов, адв. Весе-

лин Смедовски, Василка Беловежова, проф. Иван Калчев, Мариана Еклесия, Драган Тенев, Владимир Петков. Извиняваме се на останалите десетки присъстващи, ако сме ги изпуснали. То се дължи на тъмните ъгли в голямата зала, които не ни позволиха по-внимателно наблюдение на ценните ни гости.

Поканените от Народното събрание, правителството, Конституционния съд, Светия синод не можах да участват, поради известните им задължения през същите сутрешни часове. Някои се извиниха изрично по телефона, а други ни изпратиха писмени послания.

Накрая срещата приключи със скромна обедна закуска, грижливо подготвена от персонала на ресторант Континентал-Плаза към НДК. А

ДНЕВНИК

(Продължава от 1 стр.)

ни възпре повече от нужно-то да си свършим работата покрай поредния брой Абагар, както и по обичайните домашни и обществени задължения.

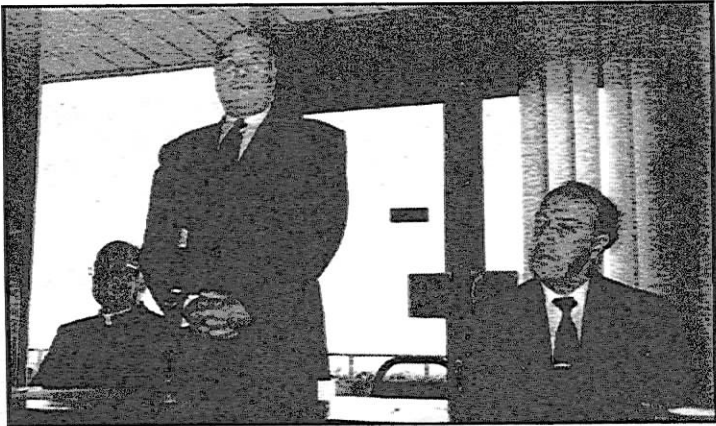
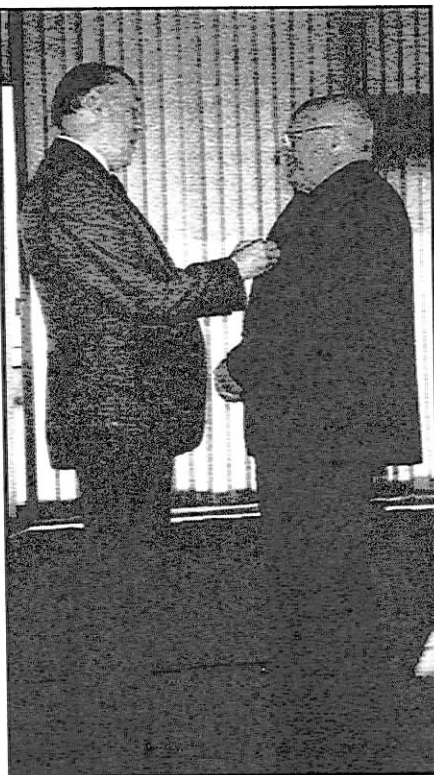
Успяхме и да посрещнем многожелани гости от много страни, които разнообразиха абагарското ни ежедневие.

Първи август бе денят на голямото сретение на летище Фюмичино. Едни идваха от Калифорния - най-младата ни някога сътрудничка Арджия (сега студентка по психология) с майка си, прегазили за пръв път океана, обогатени с нови усещания за широката свят. Малко след тях от Кьолн долетяха Стефка Михел и нейната група хористи към източно-обрядния параклис в Кевелар, намиращ се на холандската граница. Набързо съгласувахме програма за срещи и разговори през следващите дни, която обаче успяхме да осъществим само отчасти. Настъпиха дни на още по-големи горещини, които съветвах хората от нашата възраст да пазят прохладата на домашните стени. Освен това един от групата хористи още на аерогарата олекнал с паспорт и портфейл, та трябвало да ходят по участъци и посолства до края на престоя си.

Малко след тях, на 3 август, ни звъни Росен Милев от Балканмедиа, че току-що пристигнал от Берлин. Разбрахме се да ни гостува в Абагар на 8-ми заедно с колежата си Янис Захаракис.

Присрещнахме ги в цен-

(Продължава на 5 стр.)

Десети колоквиум АБАГАР: моменти и образи

Юбилеен профил

От стр. 1

в началото на 1990 г., с писменото съгласие на председателя на Българската католическа епископска конференция, апостолическия екзарх дядо Методий Стратиев, чрез поставено лице бяхме вече регистрирали издание с такова име (седмичник, 8 страници, 50 000 броя), в очакване то да тръгне при удобен случай. Какъвто неочаквано се появи, когато в средата на следващата година бяхме удостоени с длъжността регент (шарже д'афер) на ватиканското дипломатическо представителство в София (27 май - 27 октомври). Отхвърлихме предложението да си кръстим вестника с името на преустановения през 1949 г. в Истина. Възпираше ни спомена за нелепия му залез: след двадесетгодишно почтено съществуване, когато настъпи 9.9.1944-та, той започна да се лигави пред новите ОФ-властници, стигайки до позорното падение на последния брой с прекомерните си хвалебствия към Георги Димитров послучай кончината му, с пет страници, посветени на него, още две на Васил Коларов и само една на църковна тема. Просто се опасявахме, че все ще се намери някой, готов да ни го размахва

пред очите. Дебелоочие и далтонизъм не са по нашия характер. Освен това, по същото време излизаше във Враца в. Истина-Veritas, който можеше да ни оспори правото да ползваме същото заглавие. Все още съществува у нас недоумение около връзката на онова издание с по-късния орган на Българската католическа конференция, цъфнал на Коледа 1991 г. точно с такова име - и в кирилица, и в латиница.

Въпреки че го прие като голямо постижение и някои си спомнят как го разнасял гордо по ватиканските служби след появяването му, доста се противеше на името Абагар тогавашният нунций Марио Рици. Изкушен от желанието да стане кръстник на първия католически вестник, преди да се разделим в края на октомври, много настояваше да сме сменели името на вестника. Седнахме даже един следобед да разглеждаме варианти. Кои бяха отвлечени понятия, кои - просто стереотипи. Което пък още по-твърдо ни убеди в правотата на първоначалния избор. Толкова повече, че с времето стана ясно как името Абагар не беше само отправка към българското издание от преди три века, а от там се

свързваше с легендата за цар Авгаровата или Едеска неръководна икона на Спасителя, израз на непрестанното търсене на същинския образ Христов, типичен за исконния християнски подвиг, от когото сам Христос постави въпроса какво казвали хората за Него (виж Матей 15, 13, както и изложението във в. Абагар, бр.4, 1998).

Родилни болки

Създаването на първия католически вестник през лятото на 1991 г. не бе нито лекомислено, нито прибързано. Основната концепция вече съществуваше и беше внимателно пробвана чрез издавания вече от десет години в Рим Бюлетин Абагар (1983-1992). Със стъпването ни в България на 27 май 1991 г., с авторитета на отговорната ни, макар и временна служба на представител на Светия престол, задвижихме процесите, които трябваше да ни доведат до осъществяването на проекта. Заговорихме по него с председателя на епископската конференция, апостолическия екзарх Методий Стратиев и с Никополски епископ Самуил Джундрин, както и с водещите интелектуалци в системата на българската католическа

църква, и в частност с архимандрит Гаврил Беловежов и с по-късния монс. д-р Купен Михайлов. От четиримата получихме писмено съгласие, въпреки че последният поиска няколко дни за размисление. Потърсихме и съвета на някои от водещите в сектора на медиите и комуникациите. Особено благодарни сме за експертните, предоставени от проф. Нансен Бехар, директор на АОНСО, и от Офелия Хаджиколева, главен редактор на най-сполучливия тогава демократичен ежедневник. Решението да преминем незабавно към осъществяването на проекта бе ускорено от появяването на неоторизиран Католически лист, пуснат от католичествувания тогава Тони Радков, неясно с какви замисли. Наложих се опровержения от страна на Никополски епископ Самуил Джундрин, тъй като подзаглавието на вестника го представяше като орган на неговата епархия. Атлантът страшно се раздразни и заплашвал с жестока разправа. Но не мина много време и той се появи сред приближените на папския нунций, който скоро бе пристигнал в Атлантическия клуб, където все още се явява в списъците му като „спонсор“. Като

Понеже все още нямаме офис в центъра, и ние, както младите софиянци си даваме срещи на опашката на коня. Там трябваше да предадем поканите за Десетия колоквиум Абагар на генсалога Свилен Протич (въляво) и художника Христо Попов от Санта Фе. Свилен ни донесе ръкописа си за канонизирането на Дякона, а Христо - графика за статията на английски език, която ще се появи в сп. Балканмедиа.

Юбилеен профил

такъв той бе освиркан от тълпата на 18 юни следващата година при излизане от клуба. Вероятно това ще е била целта на цялата машинация с него. Да се развенчае представителят на папата в България.

Заглавието на вестника бе оформено от художничката Константина Константинова, като се използваха букви, първоначално очертани от Христо Попов за печата на Българския църковен архив Абагар в Рим. По невнимание от наша страна художничката повторила буквата А в негатив и в позитив, но понеже грешката не пречеше на облик на вестника, тя остава там до днес. Прибавихме цифрата 1, за да избегнем възможен спор с други претенденти за името Абагар, каквито тогава бяха университетската книжарница Абагар и книгоиздателството Абагар във Велико Търново. Конфликт не се появи. Книжарницата доброволно се откажа от името си малко след появяването на вестника, а книгоиздателството се преименува през месец юни тази година на Св. Евтимий патриарх Търновски. Оригиналът на заглавието Абагар 1 беше в тъмно синьо, но ние предпочетохме черния цвят, тъй като нагледно беше по-силен.

Брой първи се представи с няколко силни акцента, които веднага показваха хъса на вестника. За пръв път в новата история на църквите се появи „политическа“ декларация за правилно гласуване по време на предстоящите избори в полза на свободата и против газетелите и безбожниците, подписана от тримата епископи на католическата църква - нещо, което не се повтори повече през следващите години. Освен това силно бе порицано едно неспособно издание на лъже-Ранеров, (не)католически (не)катехизис, появило се в наши среди веднага след промените. Рецензията - със заглавие „Обратни понятия“ и графично сполучливата графика (обърната с главата надолу заглавна страница на публикацията) извънредно много се понарава на папския нунций.

Напълно в духа на първия брой, набързо приготвихме и материалите за следващия, преди да се разделим с дипломатическия си пост в България. Той излезе от печат на 20 ноември със странични някои смешения, които вешаеха снижаване на облик на му. Получи лозунг-стереотип, взаимстван от ватиканския официоз, в ужасяващ български превод: в три думи изброихме четири грешки. Това беше сигнал, че нещо неприятно се готвеше за вестника ни. Какво точно, стана ясно на Коледа. Вместо брой трети се появи вестник с ново заглавие: Истина-Veritas, брой първи.

Понеже се намирахме в България поради ангажимент с БНТ, потърсихме обяснение от епископите, но не ни бе дадено такова. Те бяха в пълно невидение за станалото. Най-лоялно те сложиха подписа си да продължи да излиза вестникът с предишното си наименование под редакцията на основателя си, както беше до сега и то с адрес - резиденцията на председателя на епископската конференция, апостолическия екзарх Методий Стратиев. Така излезе брой трети от абагарската поредица. С малко закъсне-

ние подготвихме и брой четвърти. Той беше под печат, когато ни свикаха в едно ватиканско ведомство по повод едно писмо на папския нунций, който съветвал да се избягва разединението на медийния католически фронт в България. Лесно се обяснихме с обстоен доклад за началото и концепцията на вестника - и никой повече не ни поиска сметка за наличието, стила или съдържанието на нашия вестник. Най-лоялно подкрепихме новостздадения втори католически вестник Истина-Veritas, като лично сме го разнасяли и препоръчвали на абонати и читатели през лятото на 1992 г. Той несъмнено си има място в съществуващата църковна конюнктура в България, и върши отлична работа като официоз на Българската католическа епископска конференция, с което същевременно освобождава от подобна функция нашия вестник - католически, без да бъде клерикален.

Вестник Абагар тръгна със собствени средства, спонсориран почти изключително от Българския църковен архив Абагар в Рим, без да се е налагало да се обръща за помощ към ресурсите на БКЦ. А понеже не се числим към никоя от малцинствените групи в България, не претендираме за помощ и от службата на Антонина Желязкова. Би ни се струвало уничително, даже кощунствено да посягаме на средства, предназначени за роми, власи, каракачани и подобни.

Екип и сътрудници

Вестник Абагар се крепи още от началото на сплотен екип, останал верен на първоначалното му вдъхновение. Основателят, автор на тези редове, подписва повечето статии и освен това доставя материалите за голям брой рубрики. Това предава известна монолитност на изданието. От първия брой отговорен редактор е архимандрит Гаврил Беловежов, с изключение на три последователни броя, когато функцията бе поета от по-късния епископ Христо Прошков (бр. 2) и от режисьора Георги (Жоро) Георгиев (3-ти и 4-ти). Оперативно вестникът се движи от сътрудници, на които е поверено набирането на броя и придружаването му през отделните етапи на оформлението и отпечатването. Първоначално с този труд се наеха Жоро Георгиев и Христо Ковачев, после бе включен Иван Христов, а понастоящем с това се занимава писателя Мария Михайл. Разпространението на вестника е поверено на Владимир и Малина Елдрови, като Владимир се е нагърбил и с административната страна на издаването му.

Изключителният църковен и обществен авторитет на отговорния редактор Беловежов, като истински гръмоотвод спести на вестника ни тревоги, подготвяни ни от явни и скрити фактори. Той сам пише някои от най-силните коментари за хора и събития, появили се по нашите страници. Ще споменем отговора му на в. Дума по повод кощунственото отношение към новопровъзгласения мъченик Евгений Босилков, наречен шпионин от червения вестник (виж в. Абагар, бр. 4, 1998: „Убийците на Бо-

силков проговориха“). Като продължителни сътрудници ще споменем архиепископ Методий Стратиев, историка Светозар Елдров, поета Христо Огнянов, краеведа Атанас Дошков, както и отделни автори от национална величина: Петър Константинов, Йордан Радичков, Атанас Божков, Димитър Коруджиев, Васил Станилов, Йордан Соколов, Александър Йорданов, проф. Иван Лалов, проф. Богдан Богданов, Любомир Далчев. Като такива считаме също авторите на по-обстойни послания до вестника, някои от които дават повод за разширен разговор с редакцията, като навлизат в съответната рубрика „Разговор с мислещи братя“. С такова послание ни удостои патриаршеският викарий епископ Иларион. Получи се един вид интервю със задълбочен диалог между автора на писмото и редакцията на вестника. То се различава от същинските интервюта по това, че тук изказванията на двете страни са по-малко динамични, но пък още повече задълбочени и обхватни. По повод интервютата можем да се похвалим с редица такива, които превръщат разговорачиците в истински автори на задълбочени есета. Ще споменем тези с нунция Марио Рици (дваж), с американския църковен активист Джеймс Ликудтис, с катехета проф. Берард Марталер, с премиера Филип Димитров, с еколозите проф. Бернанд Пшевожни и проф. Франческо Риччи-Менарини, със съветоложката и председател на Европейската християнска асоциация за комуникации Ирина Алберти, с посланик Кирил Маричков (няколкократно), с държавника Фламинио Пикколи, с икумениста д-р Серджо Меркантин, с поета Христо Огнянов в своеобразен тристранен разговор между него, архимандрит Беловежов и редактор на Абагар.

Рубрики

Общо казано ние обръщаме специално внимание на рубриците във вестника. Те не са никак като тези по другите издания, въпреки съзвучието на наименованията им. „Дневникът“, един от отличителните белези на в. Абагар, въпреки една нота на престорен нарцисизъм, всъщност свързва автори, теми и читатели в ареали на общ информационен и комуникационен интерес, където частният случай се превръща в споделяна кауза. По признание на читатели той е най-интересното четиво, от което всички започват навлизането си в темата на броя. „Книги с посвещение“ не са просто рецензии, а описание на специалното отношение на автора към вестника и редакцията, и обратно. „Съдби на книги като на хора“ открива драми, трагедии, или просто съвпадения в събития, непредвидени от автора, но оставили следа по страниците и фронтисписа на книгата, преминала през различни ръце, преди да постъпи в абагарските ни хранилища. Така Лилия Методиева възстанови многолетна семейна сага на една селска династия, живяла между края на 18-ти и началото на 19-ти век в Софийско, разчитайки подписи, сметки и дати по кориците на древна славянска Библия, попаднала в архив Аба-

гар, след като беше пътувала откъд океана. „Недоразумения“ дава повод да изразим наши становища по въпроси, грубо преиначавани от близки и далечни, от ваши и наши. Даже рубрики като „Егата“, съдържанието на английски език и прозорчетата горе на първа страница не са никак „безобидни“ украшения на вестника: те говорят със силни думи и на читатели, и на автори. Знаем за фактори, които са беснеели за това, че сме се извинили за грешки по техен адрес. Било им по-удобно да сме ги оставили с греховете им...

Абагарство

Вестникът още с появяването си тръгна със строго очертан облик, който с времето се определяше все повече и стилово, и езиково, и графически. Окончателно се избистри специфичният му католически характер, който иначе първоначално респектирало не винаги положително нашата публика. Стана ясно за всички, че католичеството, внушено в подзаглавието му, не представлява заявка за отстъпление от българската идентичност. Католичеството ни винаги е пропито не само с българска тематика, а и с неотклонното преследване на българската кауза във всички те й национални, исторически, културни и духовни измерения. Когато засягаме определено конфесионални теми, те се разглеждат изключително като част от националната ни действителност и съдба - като ценност, или поне като факт. И всичко това постигаме чрез един своеобразен комуникационен механизъм - широкообхватните католически, съответно европейски и мирови теми са винаги насочени към българската им значимост, а българските пък непременно са включени в желаните световни, европейски, съответно католически рамки.

Типично за отделните броеве е акцентът на всеки един от тях. Той доминира и графически по страниците, подходящо изтъкнат в главното прозорче над заглавието на вестника, в графиката, понякога и в уведен материал, а все по-често и в рубриката „Недоразумения“. Нерядко си позволяваме да поставим вторично ударение на друг, втори по важност принос, наложен от съпадението на особено значимо събитие, като например годишнина, или токущо излязъл документ. Около акцента кръжат като планети обичайните рубрики, понякога в зависимост с главната тема, но най-вече като някакъв абагарски ритъм в цялостната симфония на броя.

Новият сезон

На предишните ни скромни юбилеи по случай третата и петата годишнина получихме насърчителни оценки,

които все още подклаждат нашия ентузиазъм в поетото дело. Писаха ни архиепископ Методий Стратиев, премиерът Филип Димитров, дядо Самуил Джундрин, Петър Константинов, проф. Нансен Бехар, проф. Богдан Богданов, Димитър Коруджиев, Христо Огнянов - последните трима с ценен анализ на съдържанието, стила и специалния подход на вестника. Съпричастието на потребителите на Абагар е още по-важно за нас през новия сезон, който се разкрива с настоящия брой. С него почти опираме до прага на третото хилядолетие. Колко дълбоко ще навлезем в него - Божя работа. Остава ясно за нас и за читателите ни, че Абагар има още много послания за нашето общество. Той научи много хора да държат твърдо на убежденията си, като същевременно остават една вратичка отворена за диалог, разбирателство и винаги възможното допълнение на духовната си съкровищница. Ще продължаваме да изпълняваме тази мисия и през следващото седмодолетие - дали по склоновете му ще пасат библиейските седем гладни или седемте сити крави, не е от значение за нас: и за едните, и за другите ще има достатъчно изобилия абагарска паша, дори за още седемдесет пъти по седем повече словесни потребители. Ще черпим и сила, и знание от седемте дара на Светия дух. Ще се борим срещу седемте страсти, които изкушават човека, ще се въоръжим със седемте добродетели, ще упражняваме седемте телесни милосърдни дела, както и седемте духовни такива (но това ще бъде значително трудно - най-вече тези за просветляване на непросветляеми невежи и за понасяне на непоносими досадници...). И всичко това ще е съпроводено с очакването ни да засвири тръбата на седмия ангел на Откровението: „Затръби и седмият ангел и се разнесоха по небето силни гласове, които викаха: царството на света стана царство на Господа нашего и на неговия Христос: и той ще царува векови веков“ (Откровение 11, 15). Към този есхатологичен край ние, заедно с вас, трябва все по-съзнателно да се стремим, водени от основното ни християнско призвание, както то е изразено в началото на Господнята молитва: „Да дойде царството ти, както на небето, така и на земята“. По нея поне няма спор между християните. А без съмнение от резултата й и наши, и ваши ще има само да печелят. Абагар с усилията си е изградил вече едно, може би, едва седем-милиметрово стъпало към царството Божие. Помогнете ни с вашето внимание и с вашето насърчение да изградим през следващото седмодолетие още едно, но този път поне седем-сантиметрово стъпало.

Абагарци ликуват по случай седемгодишния юбилей на вестника

Поздравления и оценки

Седем е щастливо число

Димитър Коруджиев

Пред мен е последният брой на Абагар. Животът на Ронкалли, познати имена на българска емигрантски семейства, последното апостолско послание на папата, дневникът на монсеньор Елдърв... Давам си сметка, че за седем години съм свикнал да чета тези неща, те са се превърнали в част от мен, благодарение на един скромнен вестник, списван от приятели. Абагар е моята връзка с католическия свят и моето знание за католическия свят.

Протестантите са навсякъде около нас - шумни, активни, агресивни. Издават детски библии и прекрасни често книзи на своите най-известни автори. Католическият свят не се напраща, мой пристрастие навсякъде с тихо аристократично достойнство. Българският католически свят и пратениците на Рим. Абагар е тъжката, но и жилава връзка на значителна група православни интелектуалци с него.

Седем е щастливо число. То подхожда на в. Абагар, навършващ седмата си годишнина. От страниците му винаги се е излъчвала надежда, търпелива надежда. Вира, може би, че големите геномации ще разберат колко е важно да знаят

повече една за груга.

Когато чета Абагар, струва ми се, че Христос го иска! Как е възможно да знаем толкова много за политиката, географията, историята на Италия, Франция, Испания и да нямаме никаква представа за духа на католицизма? Не е достатъчно да познаваш историята на папите. Духът на католицизма се открива най-добре в интимните послания на един католик, роден в България и живял в техния град.

Всичко това може да не изглежда много. Но когато няма нищо друго, едно такова дело е прекрасно. Особено тъй, ако се съчетава с множество лични приятелства, които представяват образец на взаимна толерантност.

Животът е силно нещо. Той ни среща, за да разберем, че обичта ни към Христа е обща. Друго и не сме очаквали, ала контактът само, продължителен и толкова спокоен, ни кара да забравим възраженията си. Толкова ли е страшно, че те вярват във филиокве? Не чувствам нищо такова в сърцето си. Та нали са Христоси като нас? Бог ще отсъди, мисля, според степенята на вярата ни. И всичко друго е в Неговите ръце.

Седем години В. Абагар

Валентин Стамов от асоциация Балканмедиа

Числото седем е не само библийско число и не само символ на съдбовно начинание. Това са определен брой години, в които една благородна мисия е в състояние да докаже своята състоятелност и своята решимост да бъде постигната много значима цел.

Днес с огромна признателност трябва да посочим, че в-к Абагар заема своето изключително достойно място в културния живот на България. Вестникът се появи в момент, когато в страната ни бушуваха не само политически страсти и социални конфликти, но и разрастващо се духовно разединение, провокирано от недоброжелатели на демократичните процеси в изстрадалата ни държава.

Появата на вестник Абагар, като един остров на духовно, културно и нравствено просветление, не бе съпътствана от гръмки изяви и претенциозни проявления. Раздаван от ръка на ръка, предоставян на добрата воля и непринуден интерес на хора и институции, изданието спечели сърцата и умовете на все по-разрастващата се аудитория. Много са достойнствата на изданието, които привлякоха вниманието на читатели с различни интереси, професии и духовна принадлежност.

През изминалите седем години вестник Абагар бе необходимият живителен лъч на просветление спрямо културно-историческото познание на българското общество. Той последователно спомогна да се преоткрият, да се преосмислят и обективно отбележат редица важни моменти от историята и духовното състояние на България. С неоспорима научна доказателствена бяха анализирани важни културни проявления в миналото и настоящето. Чрез вестник Абагар българската общественост узнаваше все повече и повече за изявите на българската култура зад граница. С откривателска последователност бе представян животът и делото на много българци, които, по принуда попаднали в чужбина, останаха заветен пример на патриотизъм, на изумителен интелектуално-творчески потенциал и безгранич-

на отдаденост на народното добруване. Вестникът за един кратък период се превърна в своеобразен мост между западната култура и религиозни дадености и многовековните исторически и духовни традиции на Балканите, и в частност българщината - във всичките й измерения. Вестник Абагар през този период бе несъмнен инициатор за задълбочаване на икуменическия диалог, за духовното осмисляне на промените на времето, които създават нови изпитания за религиозните учения, за проявленията на църковната практика.

Спазвайки неотменимо каноните и принципите на християнската вяра, облягайки се на вековните принципи на католицизма и уважителното отношение към другите религиозни общности, вестник Абагар излъчваше през изминалите години сиянието на един възвишен морал, създаде атмосфера за интелектуално общение и духовно сътрудничество между познати и непознати творчески личности, проправи пътя на една забележителна изследователска дейност, чиито несъмнени резултати са видни на всяка страница от вестника.

Очевидно е, че похвалната дейност на Абагар се дължи на съпричастието и всеотдайността на скромния екип, който го списваше, а и днес е отговорен за редовната поява на поредното му издание. Съзидателни са и усилията на всички сътрудници и приятели на Абагар, които безкористно оказваха своята авторска и морална подкрепа. Уважавайки и признавайки техните благородни заслуги, естествено е да изтъкнем преди всичко огромната роля на основателя и крепителя на Абагар, негово високопреподобие архимандрит, проф. Георги Елдърв за появата, развитието и днешното състояние на този духовен светилник.

За един непредубеден ум не може да не се наложи убеждението, че мисията на архим. проф. Г. Елдърв е едно височайшо благоволение, това свято дело да се изпълнява от достойна като негово високопреподобие личност. Трудно е да се посочат в рамките на едно кратко изложение всичките за-

слуги на монс. Г. Елдърв към духовната му принадлежност, към институциите, които представлява и начинанията, които е предприел през творческия си житейски път. Но създадените от него архив Абагар и едноименното издание, което честваме сега, са плодове на непоколебимото му стремление да бъдат събрани и запазени за поколенията реликвите, писмената, историческите уникасти, издирените остатъци от личните архиви и библиотеки на забележителни личности, спомени и документи, показващи и доказващи огромната значимост на българската духовна култура, светостта на нейните изначални извори, необходимостта бъдните поколения да бъдат дарени с истината и исконните послания на тази култура. Архим. проф. Г. Елдърв е не само един изключително ерудирен автор на забележителни научни изследвания, монографии и публикации, които придадоха този привлекателен и съдържателен облик на Абагар. През изминалите години той се прояви като един прецизен, вискателен редактор, непрекъснато стремящ се към нови достижения и задължително развитие на седемгодишната му рожба. Близкащият от него хуманизъм, посланието на богатата му усмивка, подкрепя-

ща достойно проявили се и добронамерено коряща провинили се, създадоха между него и уважаващите го приятели атмосферата на дълго търсено разбирателство и естествено предизвиканото вдъхновение за бъдещи творчески начинания. Мисията на монс. Г. Елдърв и днес продължава с неуморните му усилия чрез архив Абагар, едноименния вестник, създадената от него Българска християнска асоциация за комуникации, както и със съпричастието на истински партньори да бъдат възкресени и запазени за бъдното върховните постижения на българската духовност. Дано съвременната ни общественост и хората с родолюбива предназначеност да оценят по достойнство делото на монс. Г. Елдърв и да положат своята дан за осъществяването на неговите светли идеали.

Нашите седем години

Архим. Гаврил Беловежов -
отговорен редактор на в. Абагар

Абагар навърши седем години. Това е важна възраст, понеже, както казват хората - те са най-важните за развитието на човека. Абагар се разви идейно през този период - изучи се, почули се и дигна глава по-високо от връстници и съперници. Достигна завидни граници на разпространение и влияние, и най-вече си създаде едно семейство от приятели, които се гордеят да се наричат абагарци. Всеки нов брой се посреща с оживление, всяко закъснение - с тревога.

Не всичко беше гладко през изминалия период. Посрещнахме прагове, които трябваше да

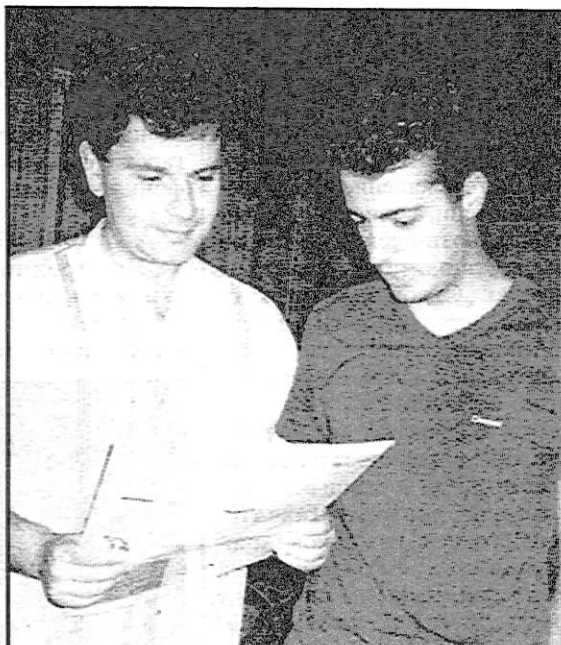
прекрачваме. Отказахме се от покровители. Разделихме се със сътрудници. Затвориха ни се врати - даже в църковния двор.

Всичко това допринесе за затвърдяването на идейния облик на вестника. Църковен, но не и клерикален; католически, но не и вносен; български, но без шовинизъм; европейски, но без космополитизъм.

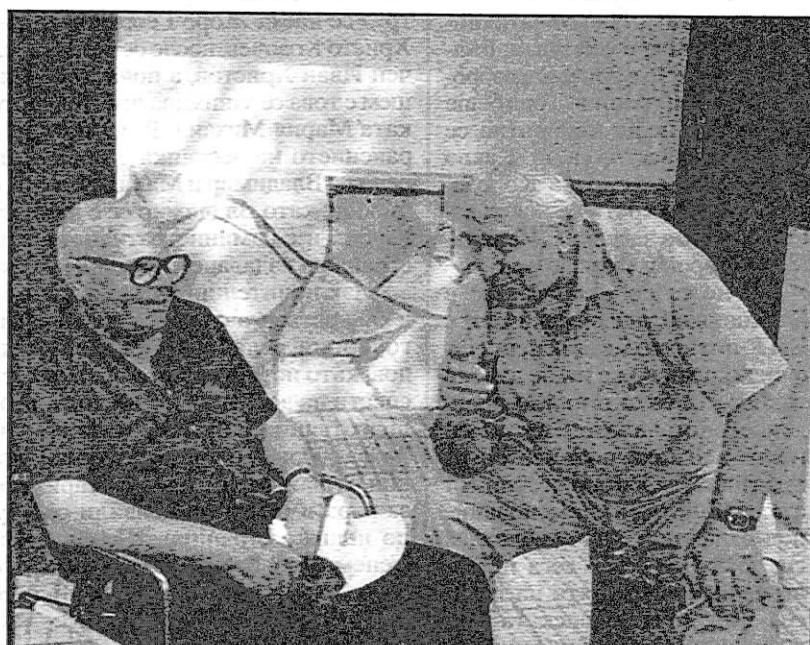
Седемгодишният ни юбилей съвпада с навечерието на 2000-та година. За някои е праг, за нас е проход към новите предизвикателства, които желаем да посрещнем, ако не със същите оръжия, то поне със същия дух на седемгодишната ни пролет.

Абагарци на колоквиума

Абагарци на гости в дом Абагар:
Росен Милев от Балканмедиа
и Янис Захарикис от Софийския университет

Праабагарци: отговорният редактор архим. Беловежов
и административният секретар
в навечерието на седемгодишния юбилей кроят детайли

Поздравления и оценки

Интересно четиво

Като ваш редовен читател още от първия брой на Вашия вестник, искам да Ви благодаря сърдечно за много интересното четиво... Ако и моите връзки с България да са се твърде смалили след смъртта на моите родители, възхитен съм от многобройните Ви статии относно исторически връзки между Католическата (т.е. всеобщата) църква и български институции, личности и събития.

За Вашия колоквиум по случай седемгодишния рожден ден на Вашия вестник Ви пожелавам по-нататъшен успех, както

за религиозната просвета в България, така и в информацията на интересуващите се хора от български произход извън България, какъвто съм и аз. За най-важна задача на Вашия вестник виждам и създаването и развитието на икуменическо съзнание у българските християни, които в историята са били многократно отворени църковно, както към Константинопол, така и към Рим, и по този начин са може би най-истинските, родените икуменически християни.

Инж. Велин Загорски,
Мюнхен, 20 септември, 1998

Престижна награда

Изпълнена с топли, искрени чувства на радост и с особено удоволствие Ви поднасям поздравленията си за удостояването Ви с голямото отличие - носител на престижната награда „златен медал“.

Високата оценка и признание, които са Ви засвидетелствани за Вашия от години наред системен ползотворен труд като отговорен редактор на католическия вестник Абагар, са напълно заслужени. Със

своя принос Вие направихте много за просперитета на Абагар!

Бог да Ви благослови! Да Ви дари крепко здраве и изпълни с енергия, за да продължите по-нататък тази високоблагородна християнска мисия и общо-полезна дейност за всички, за които думите не са в състояние да изразят безкрайната благодарност към Вас!

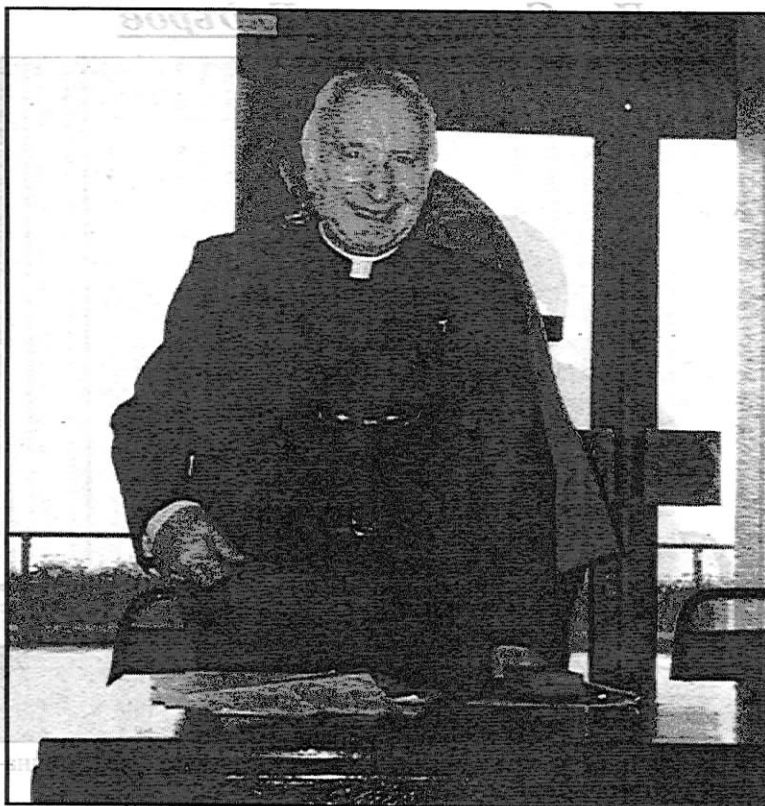
Виржиния Обретенкова
София

То говори от себе си

Седмото число, наистина, е свещено свързано с творението на света. В Библията четем: „И сътвори Бог до седмия ден Своите дела, що извърши. Бог благослови седмия ден и го освети“. (Бит. 2, 2-3). Съжалявам, че не мога да присъствам на това тържество поради заетост във връзка с предстоящия Всеправославен събор в София на 30 септември и 1 октомври т.г. Колкото за оценка досегашната дейност на вестник Абагар

обстоятелството, че той е под Ваше ръководство, известният у нас и в Западноевропейските църковни среди като голям богослов с научно книжно перо, говори за отличната му оценка. Впрочем Пожелавам приятно честване на всички на многая, многая лета.

Патриаршески викарий
Траянополски епископ
Иларион
София: 27 септември 1998

Автори на приноси във в. Абагар

Гаврил Беловежов
В. Бобев
Богдан Богданов
Любен Босилков
Людмила Генова
Георги Георгиев
Георги Григоров
Мария Далчева
Любомир Далчев
Ася Дертлиева
Атанас Дошков
Мишо Драгоданов
Йордан Дупаринов
Едвард Дътсън
Мариана Еклесия
Георги Елдъров
Светлозар Елдъров
Иларион еп. Траянополски
Карандаш
Йордан Ковачев
Христо Ковачев
Петър Константинов
Димитър Коруджиев
Димитър Куманов
Иван Лалов
Лазар Димитров
А. Марков

Михаил Маргаритов
Петър Мендев
Лилия Методиева
Борис Милошев
Мария Михаил
Елена Николова
Христо Огнянов
Йорданка Пеева
Фламинио Пикколи
Арджия Полло-Поеззио
Свилен Протич
Йордан Радичков
Радко Радков
Симеон II (препечатано)
Веселин Смедовски
Йордан Соколов
Методи Спасов
Васил Станилов
Методий Стратиев
Ангелика фон Султтал
Ина Филипова
Ален Фльори
Илия Тодев
Мария Тодор-Александрова
В. Христова
Пламен Цонев
Михаил Шишков

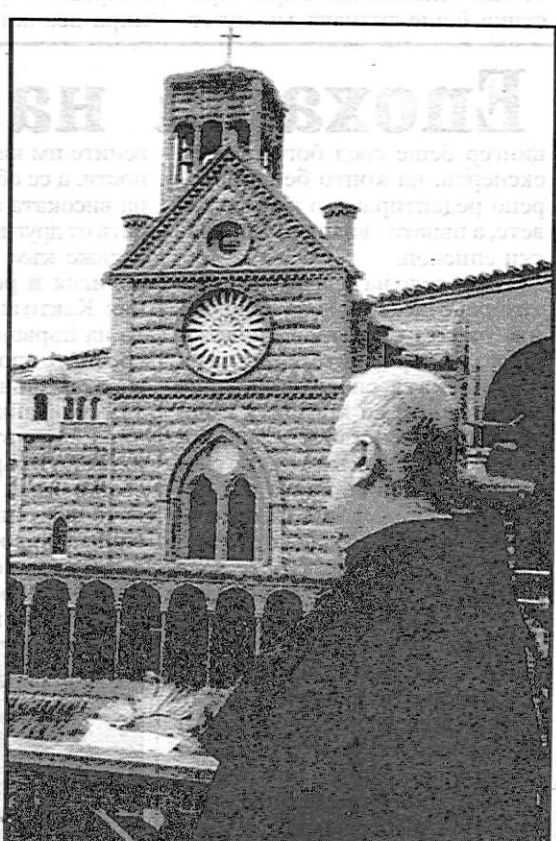
ДНЕВНИК

(Продължава от 2 стр.)

търа на площад Свети Петър - за ефект. Бавно, с няколко спирки за разговор и отдиш, се насочихме с обществен транспорт към дом Абагар. Той отстои на около 50 км. от центъра на световното католичество. Две веселилетия наред ние сме прекосвали ежедневно това пространство. Понякога сме го сравнявали с разстоянието между родно Топузларе (сега Зорница) и морския бряг в Бургас. Навремето за същото пространство с волска кола бяха нужни 12 сахата. Толкова, казваха старите хора, били нужни и до Одрин.

Гостите останаха в Абагар до следващия понеделник. То не беше гостуване, а истински курс по комуникации с всевъзможни исторически, културни и религиозни отправки към най-далечните брегове на знанието и живота. Присъстваха и на неделната служба в 19 ч., когато Абагар се посещава от значително множество богомолци. Гостите от Берлин-София ни уверяваха, че рядко са виждали толкова хора заедно на нормалните обреди в българската столица. Трябвало да отбележим обаче, че когато изброяваме гостите на Абагар в домашната книга, не броим бого-

(Продължава на 6 стр.)

ПРААБАГАРЦИ НА СЦЕНАТА:

Бай Венко е галовното име на отец д-р Венко Плячков, днес бодърстващ в гр. Асизи на 86-годишна възраст, какъвто го срещнахме по стръмната пътека към известната базилика на 17 октомври. До него е сестра Илария от англиканската църква на посещение в свещенния град, където идва през година-две от 1951 г.

Праабългарци са онези, като Стефка Михел, които са навлезли в абагарския ни кръг още преди да се появи вестникът. Тук тя се движи по главната улица на светилищното градче Кевелар в Германия на 24 октомври, придружена от ангел-пазителя си, който никога не я изоставя. За нея ще четете повече в следващия брой.

Домакинът на Трети колоквиум Абагар (част втора - Асизи, 25 октомври 1995), отец кустос Джулио Берреттони пред макет на пострадалата от земетресение на 26 септември м.г. базилика, изваян от слама и пшенични зърна.

За онези, които не вярват, че столетникът в двора на Абагар надскача 8 метра: в подножието му е македонският писател Борис Вишински (праабгарец) - той е висок 1,80 м. Умножете го по 4,5...

Из миналото на църковно-религиозния печат в България

Д-р Светозар Елдаров

В последните дни на месец март 1924 г. в София, Пловдив, Русе, Варна и всички други градове и села на страната, в които живеяха католици, се появи един „Позив“, отпечатан в столицата на 26 с.м. и подписан от името на „Редакционен комитет“. Той възвестяваше на българските католици, че е основан и предстои да излезе седмичен вестник на име „Истина“, който не само ще публикува сведения за живота на Католическата църква в страната и чужбина, но и ще брани, доколкото му позволяват силите и средствата, техните права и интереси, особено в по-далечните провинциални селища. Тази новина зарадва католиците, които отдавна чувстваха нуждата от един такъв обединяващ печатен орган, но от друга страна още повече озлоби техните зложелатели. В Дирекцията на вероизповеданията започнаха да ваят протестни писма и оплаквания от различни енорийски настоятелства, православни братства и „патриотични“ организации, които настояваха да не се допуска излизането на този вестник, защото това щяло да бъде покушение на католическата пропаганда срещу религиозните и националните чувства на българина.

Ставаха обаче и по-лоши неща. На 2 април, когато католическият свещеник капуцин Дамьян Гюлов, който разнасяше позива из Северна България, свика събрание на католиците в Белене, за да им разясни целите и задачите на вестника, се разрази истински скандал. Православните жители на селището нападناха и разтуриха събраниято, а полицията арестува Дамьян Гюлов и под конвой го върна в София. Заинтересованите сили се опитаха да придадат на случката и политически характер, тъй като католиците в Белене минаваха за „дружбаши“, т.е. привърженици на БЗНС, а православните за „сговористи“ или партизани на 9-юния режим. Така обикновената рекламна кампания за нов

вия вестник беше представена като противодржавна и антиправителствена пропаганда.

Как един вестник можа да разбуди духовете в страната до такава степен, защо православно-многозинство реагира толкова бурно, каква заплаха и за кого можеше да представлява проектираният седмичник – това са все въпроси, на които може да се отговори правилно, само ако се познава дотогавашното развитие на църковно-религиозния печат в България.

Първият църковно-религиозен вестник в България е „Християнско братско слово“, който се появи още през пролетта на 1879 г. Негов създател и издател е руският свещеник Николай Пономарев, изпълняващ длъжността началник на Отделението за духовни дела в Отдела за Народното просвещение и духовните дела, т.е. – първият директор на вероизповеданията в България. В следващите години настъпи истински бум на религиозната периодика – появили се десетки издания, чиято най-отличителна характеристика беше тяхната мимолет-

ност – от един-два броя, до една-две годишнини.

Издаваха се от свещеници ентузиастично или любители миряни, които и в двата случая бяха без необходимата подготовка и съответно не даваха добри плодове. Наред с претенциозни заглавия като „Църковен учител“, „Църковно възраждане“ или „Православен проповедник“ имаше и вестничета със странни имена от рода на „Ангелско знаме“, „Ангелски меч“ и „Ангелски сатър в сеч“. Почти всички редактори и издатели се обръщаха към Св. Синод на БПЦ за финансова и морална подкрепа, но в повечето случаи той преценяваше, че изданията не го заслужават.

В края на века вече по-осезателно се почувства нуждата от въвеждането на някакъв ред в църковно-религиозния периодичен печат в страната. Първ Димитър Маринов, известният етнограф, книжовник и църковен деец, който през 1898 г. редактираше сп. „Религиозни разкази“, препоръча на Синода да направи потребното, за да струпа всички религиозни изда-

ния в един единствен орган, контролиран от Върховната църковна управа. На следната година и йеродякон Игнатий Рилски, доайнът на българската църковна журналистика, който вече две десетилетия издаваше свой вестник, първоначално „Български църковен преглед“, преименуван впоследствие на „Съветник“, пожела неговото издание да стане задължително за българските свещеници и църковни настоятелства, и да се препоръчва от Синода.

Най-сетне този въпрос намери място в дневния ред на синодалните заседания. Това стана на 5 февруари 1900 г. Върховната църковна управа прецени, че моментът за издаването на един синодален орган вече е настъпил. Реши се вестникът да бъде седмичник, да се нарича „Църковен вестник“, а по форма и съдържание да копира руския „Церковния вестник“. За пръв редактор на вестника беше назначен Димитър Маринов. Първият брой на „Църковен вестник“ се появи на 7 април 1900 г. в тираж от 2 500 броя.

Първоначално вестникът тръгна добре. Той даваше сравнително пълна и точна информация за живота на Православната църква в България и нейните посестрими в чужбина, с особено внимание следеше развитието на екзархийското дело в Македония и Одринска Тракия. Постепенно обаче дистанцията между линията на синодалния официоз и някои обновителни тенденции, които идеха от страна на свещенството и миряните, ставаше все по-голяма и вестникът губеше авторитет и читатели. От друга страна появата на синодалния орган не успя да разчисти медийното пространство от църковно-религиозните еднородности. Напротив, и сега те продължаваха да се появяват като гъби след дъжд и да отклоняват вниманието, а разбира се и средствата на потенциалната аудитория. Само през първото десетилетие на XX век бяха регистрирани 55 такива из-

дания. Най-сериозният конкурент на „Църковен вестник“ беше в. „Съветник“ на Игнатий Рилски, който през 1903 г. излизаше като орган на Свещеническият съюз. Макар и много по-елементарен от синодалния официоз, вестникът на Игнатий Рилски беше опасен за него не само с това, че изразяваше съсловните интереси на българското свещенство, които и тогава бяха в остро противоречие с интересите на архиерите, но още и защото беше станал трибуна за представителите на обновителното течение и понякога даваше гласност на идеите на т. нар. „модернисти“ и „неохристияни“. Най-тревожното за Синода обаче беше по-спокойното и отворено отношение на в. „Съветник“ и на Игнатий Рилски към Католическата църква. Още през 1897 г. Върховната църковна управа му беше направила забележка да сваля рубриката „Из живота на Римокатолическата църква“, защото „изказваните в нея хвалебни разсъждения за Католическата църква са непристойни за един православен журналист“. През 1913 г. пък Игнатий Рилски застана заедно със своя вестник зад униатското движение и отпечата десетте статии в полза на църковното единство с Рим и Католическата църква.

Синодът полагаше усилия да подобри състоянието на своя орган, за да може да го направи конкурентноспособен на другите издания и особено на в. „Съветник“. От 1910 г. синодалният орган вече се ръководеше от Редакционен комитет в състав главния редактор Димитър Мишев, секретаря на Синода Стефан Костов и началника на културно-просветното отделение протопресвитер д-р Стефан Цанков, който постепенно започна да играе най-важната роля в изданието. Десет години по-късно екипът беше изцяло сменен и вестникът се редактираше от Иван Гошев, Иван Марковски и Георги Пашев от СДС под надзора на Стефан Цанков.

Междувременно тиражът

Продължава от стр. 1
практика. Тук са темите за тайнствения живот на Пресветата троица, тези за морала, за социалната справедливост и даже някои със специфичен исторически характер, например енцикликата по случай 1100 години от смъртта на свети Методий (886-1986) „Славянските апостоли“ (където е за отбелязване и един българофилски параграф – 24-ти).

За същата цел особено ефикасен се оказа Катехизисът на католическата църква, като своеобразен наръчник на християнските истини, събрани и подредени в традиционната форма на катехизис, успешно прекосила вековете като незаменимо помагало за формиране в духа на вярата им редуващите се в историята все по-нови поколения.

В него намериха място, както обновителните пориви, освободени от Втория ватикански събор, така и традиционните устои на християнската църква, придружили я през вековете. В това дело на обновление в рамките на традицията Йоан Павел II намери отлични сътрудници, между които се ползва със специален авторитет богословът от световен мащаб, оглавил вероучителния отдел на Светия престол, кардинал Йозеф Рацингер. Познавали се с папата още от годините на Събора, когато Ра-

Епохата на Йоан Павел II

цингер беше сред богословите експерти, на които беше поверено редактирането на текстовете, а папата – викарен Краковски спископ.

Това дело на верско систематизиране на съборното обновление папата старателно наложи и чрез по-скромните средства на пастирската си служба, чрез ежедневните си контакти с йерарси, духовенство и верни, когато се обръща към тях със слово или послания, както и с помощта на паметните си световни пътувания до най-отдалечените части на света. А те вече наброяват 83 извън територията на Италия и в километри се измерват на няколкостотин хиляди, които биха довели папата два пъти до луната и обратно, включвайки повече от половината от световното население (досега от неговите стъпки са лишени, но не по негова вина, само страници от Източна Европа и Китайската народна република).

Вероучителната му мисия не се свежда само до иначе достатъчно широката свят на католиците, а стига много по-далеч – до цялото човечество, което също се нуждае от Христовото благовестие. Той не говори само с езика на католиците за собст-

вените им канонически потребности, а се обръща с авторитета на високата си катедра към хората от другите вероизповедания и даже към тези, останали без религия и религиозни убеждения. Както апостолите от времето на първоначалната църква и древните пророци, той говори на хората извън стените на църквата, намирайки общ език с тях за диалог по върховните истини, вписани в сърцата на хората, касаещи освен всичко друго и тяхното спасение. Темите на мира, справедливостта и живота във всичките му етапи пъстрят всички негови послания, особено когато пътува в страни с преобла-

даващо друговерско население. По някои от тези теми съгласието на слушателите не е гарантирано, като например по въпроса за абортните практики. Той обаче не престава да говори и да настоява, сигурен, че гласът на пророка, даже когато говори в пустиня, сее истината, която един ден ще покълне, и при всички случаи хората ще трябва да поемат отговорността за делата си, за които ще бъдат съдени – от Бога и от собствената си съвест.

В по-конкретната историческа перспектива, на настоящия папа се признава роля и място в промените, настъпили на све-

Йоан Павел II в гр. Асизи, 27 октомври 1986 г. с представители на другите вероизповедания

товната сцена при рухването на нечовечната болшевишка система през втората половина на 80-те години. Очевидно, той не можеше да участва с никаква военна или икономическа мощ в студентска война, нито на една, нито на другата страна на двубоя между противоположните лагери. Обаче, проповядвайки благоразумие, хладнокръвие и търпение, той направи така, че преходът се наложи плавно и без кръвопролитие: никога в световната история такава коренна политическа, социална и културна промяна не се е осъществявала с цената на толкова ограничени човешки, и даже чисто материални жертви – обратното на она, която се знае за налагането на порочната болшевишка система преди 70 години, съответно 40 години по-рано. В цената на възстановената свобода, с която днес се гордеем, да не забравяме да отчитаме и заложеното от този папа. Без неговата смелост и неговата мъдрост демокрацията, може би, щеше все пак да настъпи, но не толкова рано и не така безболезнено. Това признава в интервю пред екип от италианската телевизия на 13 октомври Войцех Ярузелски, в навечерието на двадесетата годишнина от понтификата на този необикновен приемник на първоапостола Петър – папа Йоан Павел II. А

Из миналото на църковно-религиозния печат ...

беше нарастнал до 5-7 000 екземпляра, но съдържанието ставаше все по-незадоволително. На 6 юли 1922 г. съдбата на „Църковен вестник“ беше поставена на най-сериозно обсъждане в Св. Синод. Всички архиереи бяха единодушни в мнението, че вестникът е анемичен, индиферентен, немарлив (това са все цитати от протоколната книга) до такава степен, че по-добре да се спре. Такова беше предложението на Варненско-Преславския митрополит Симеон. Софийският Стефан препоръча вместо досегашният синодален орган ролята на общоцърковен вестник да се поеме от „Пастирско дело“, орган на Свещеническия съюз. Неврокопският митрополит Макарий пък предложи да се захвърли и единия, и другия и да се започне издаването на църковен ежедневник.

Както често ставаше в Синода, след много мнения и предложения, положението си остана старото, само с най-обща препоръка за подобряване на работата. „Църковен вестник“ се спаси, но от това не стана по-добър. На следната година - есента на 1923 - Синодът наистина експериментира с църковен ежедневник с хубавото българско име „Правда“, който обаче скоропостижно фалира още с 4-я си брой и погребва 100 000 лв. църковни пари. Правителството не откликна на молбата на върховната църковна управа да я субсидира с 500 000 лв., с които да покрие загубите си и да подобри равнището на „Църковен вестник“. Църковният печат на БПЦ, следователно, беше още в остра криза, когато се понесе новината, че католиците в България ще издават свой вестник. Това обяснява негативната реакция срещу него и издава старата характеристика на българския мантилитет - щом аз не мога, да не позволявам и на събрата си да опита, за да не би да го направи по-добре.

Възниква обаче въпросът -

защо Православната църква се опасяваше, че католиците ще пожънат по-големи успехи от нея на вестникарското поприще. Отговорът пак трябва да се търси в миналото, този път на католическия печат в България.

Макар да нямаха зад гърба си такава дълголетна и славна история като православния църковно-религиозен печат, католиците в България все пак разполагаха с известен опит на това поприще и до появата на в. „Истина“. Още преди Балканската война успенците се опитваха да направят от клона на своята мисия в Сливен център на печатна и публицистична пропаганда. В този град през 1909 г. успеенецът Герман Рейдон, минал в източно-славянския обред, започна да издава сп. „Поклонник“ и поредицата „Житията на светите“. През 1912 г. пак той опита със сп. „Вяра и наука“, а междувременно първата му рожба - „Поклонник“ - се премести в Пловдив като „Благовестител-Поклонник“. Тези издания обаче не се различаваха съществено от общото - при това не особено високо ниво - на църковно-религиозния печат в страната по онова време. Малко по-добри като професионално изпълнение бяха изданията на успенците след Първата световна война в Пловдив, на български и френски език, но те имаха чисто локално значение и интерес главно за настоящите ученици и бившите възпитаници на пловдивския френски колеж „Св. Августин“.

Капуцините навлязоха в българското медийно пространство по-късно от успенците, но тъкмо на тях беше съдено да отбележат най-големите успехи в него за периода между двете световни войни. Първият им опит бе с календара „Св. Кирил и Методий“, който се появи през 1917 г. в София на немски, а от следващата година - само на български. Всяка измината година календарът ставаше все по-добър. На прак-

тика той беше годишник алманах, истински паметник за историята на Католическата църква в България, който съдържа богат документирани и илюстрирани статии, литературни опити, политически обзори. През 1921 г. в София, под председателството на Софийско-пловдивския католически епископ Викентий Пеев, бе учреден „Комитет на Добрия печат“ като институция на Католическата църква в България, която трябваше да ръководи и осъществява нейната издателска стратегия. Добрият печат пое издаването на календара „Св. Кирил и Методий“ и започна да обмисля и да подготвя бъдещия католически вестник. Той имаше, следователно, всички основания да се страхува от конкуренция не само заради отличното за тогавашните български стандарти изпълнение на календара „Св. Кирил и Методий“, но и от очевидната възможност за централизация и единодействие в Католическата църква, която съсредоточи своята издателска политика в Комитета на Добрия печат, докато на него - Синодът - това така и не се отдаде въпреки многото опити, и православните църковно-религиозни издания продължаваха да се развиват до голяма степен стихийно и хаотично.

Вестник „Истина“ излизаше без прекъсвания от 1924 до 1949 г. За да не ме обявят в пристрастие ще се огранича да кажа, че ако не беше по-добър от „Църковен вестник“, той не беше и по-лош от него. Интересното е, че тиражът на двата вестника беше еднакъв - движеше се между 5 и 7 000 броя. Само че докато в „Истина“ разчиташе на най-много 50 000 католици в България, „Църковен вестник“ имаше пазарен ресурс от около 5 милиона православни българи. Обстоятелството, че въпреки всичко в „Истина“ се харчеше без остатък, идва само да подсказва, че неговите читатели не са били единствено католици и

в крайна сметка е най-добрата атестация за това издание.

През екипа, създавал в продължение на близо четвърт век в „Истина“, минаха доста хора, но един от тях заслужава да се спомене по име - Дамян Гюлов, свещеник капучин, родом от с. Секирово, Пловдивско, отдал най-много време, грижи и енергия за излизането на вестника, първата жертва на процесите през 1952 г., от които се отърва само с 20-годишна присъда, за да умре поне на свобода наскоро след излизането му от затвора, на 7 февруари 1962 г.

На 20 октомври 1944 г. в „Истина“ отбеляза кръгъл юбилей - тогава излезе хилядният брой. Това събитие не зарадва кой знае колко редактори, сътрудници и читатели, защото те бяха достатъчно интелигентни, за да си дадат сметка какво могат да очакват от едно друго събитие от политическата история на страната, станало месец и половина по-рано.

Годишните след 9 септември 1944 г. представяваха период на пълна деградация на църковно-религиозния печат в България. В това отношение католическите издания като че ли изтеглиха по-добрия жребий - тях просто ги ликвидираха - в „Истина“ през 1949 г., календарът „Св. Кирил и Методий“ през 1951 г. Но и двете издания вече бяха само бледи подобия на предишната си слава, така че окончателното им угасване не беше кой знае каква загуба. По-горчива, според мен, се оказва съдбата на „Църковен вестник“, както и на притурката му „Духовна култура“. Тях режимът ги остави да вегитират в рамките на една безкомпромисна атеистична диктатура, може би като белег за унищожителното състояние, в което беше поставена БПЦ. Затова ако днес някой си даде труда да прелисти синодалния орган отпреди десетина години, ще намери в него повече информация за вредата от неутронната бомба, отколкото за ползата от религията.

ДНЕВНИК

(Продължава от 5 стр.)

молците, а само отседнали-те при нас - на маса или за пощувка. Сцената се повтори и през следващите дни, когато чествахме Голяма Богородица и неделата след нея. Както е редно, това ни дава повод да говорим на събраните по темата на празника. Не пропуснахме случая да засегнем, без да досаждаме, и някои български теми. По вкоренен навик не събирахме парса.

На 14-ти не си спестихме жегата и пропътувахме до „другото море“, северно от Рим, за да получим пълен доклад по летуването в Калифорния на „американците“, посрещнати от нас на 1-ви. Благоволиха да ни върнат с кола късно вечерта обратно в дом Абгар, където почти зазорихме с калифорнийските приказки.

През втората половина на месеца доста ни измъчваше едно допълнение, което ни се наложи да напишем към серията профили на български и сръбски светии, вече предадени за печат в последния, 15-ти том на агиографската енциклопедия *Bibliotheca Sanctorum*. Трябваше да обобщим темата в увод, който да открие изданието, за да позволи на потребителите да си съставят една поширока картина за календарното население на отделните източно-православни църкви. Затруднението ни идваше от това, че в Рим повечето библиотеки през този сезон са затворени, а нашите собствени наръчници са в кашони за пренасяне - кои в София, кои в алтарнативното ни римско жилище „Серафикум“. Все пак съумяхме да съберем по памет достатъчно количество данни, годни да задоволят и най-взискателния специалист. Няма съмнение, че ще има някои, които няма да ръкопляскаат.

Накрая пристигна и вестта, че България се е определила по отношение името на новия посланик към Светия престол, който ще заеме поста на Кирил Маричков, оставил отлични спомени сред нас. Горещи августовски пожелания за успех на приемника му Светозар Раев. Щом е бил в екипа на Филип Димитров, ще се справи отлично с длъжността си в центъра на света.

С покровителя на папския богословски факултет СЕРАФИКУМ

Румъния - религиозен мост

На 30 август в Букурещ се събра 12-тата световна среща на религиите, последвала поредицата, започнала през 1986 г. в гр. Асизи. Духът на Асизи, както стана обичайно да се казва, не пресъхна през тези дванадесет години и продължава да подклажда ежегодно нови огнища на разбирателство и взаимодружество сред представителите на световните религии. Както обясни основателят и председател на нагърбилата се с провеждането на тези срещи Общност „Свети Егидий“, д-р Андреа Риккарди, Румъния бе избрана за тазгодишната проява, поради усеждането, че тази страна може да изиграе ролята на духовен обединител на Европа (виж в. Абгар, бр. 6, 1998). Впрочем, Румъния е втората по брой на православно население източноевропейска страна, която със своите двадесет милиона верни се нарежда веднага след Русия с нейните 50 милиона православни. На срещата, продължила три дни, присъстваха патриархът на Румъния - Теоктист, на Египет и цяла Африка - Петър VII, както и представители на московската патриаршия, заедно с великия равнин на Израел, Меир Лау, великия мюфтия на Сараево, председателя на Международния червен кръст, Корнелио Соммаруга и десетина кардинали на католическата църква. Срещата беше уважена от румънския президент, Емил Константинуеску. В дебатите взеха участие представители на общо 30 световни вероизповедания от 40 различни страни. Темата, разгледана по

време на срещата беше: Мирът е името на Бога - Бог, човек и народи.

Общността „Свети Егидий“ е основана преди 30 години в Рим с първоначална цел, да помага на бедни и живеещи на ръба на обществото. Постепенно тя разшири периметъра си към новоразвиващите се страни като посредник за прекратяване на конфликтите и облекчаване на страданията на нещастните населения. Признават й се съществени заслуги за мирното споразумение в Мозамбик през 1992 г., както и важни постижения за мира в Босна и Косово.

Благоцентър

С такова название Светият отец благослови един „признак на евангелско братолюбие и сътрудничество в услуга на братята“, поникнал в сърцето на Москва с ватиканско спонсорство. На освещаването му на 22 април присъства ватиканският „министър на здравеопазването“, кардинал Фиоренцо Анджелини. Педиатричната клиника „Благоцентър“ е снабдена с най-новите уреди за изследване на детски хронични заболявания.

На събитието присъстваха Солнечногорският архиепископ Сергей, отговарящ за благотворителната дейност на Московската патриаршия, администраторът на католическата църква в Европейска Русия, архиепископ Тадеуш Кондрушевич, и представители на гражданската власт.

ВЕСТИ

Римски професор

в ирански университет

Монс. Пиеро Кода от Латеранския папски университет е бил поканен да изнесе лекции пред 400 студенти от Ислямския богословски институт в Ком, свещения град на иранските фундаменталисти. Обща тема на лекциите била: „Бог и неговите твари - въпрос за християни, мюсюлмани и евреи.“ Поканата дошла в следствие на гостуването на иранска студентка в римския папски университет през миналата година, където докторирала. Като разправила впечатленията си от папската институция, тя насърчила академичните власти в Ком да позволят и на другите студентки да почерпят католическа информация по въпросите за сътворението.

В края на курса монс. Кода бил поканен от властите да изнесе отново лекции в същия висш ислямски институт през следващата година. Обобщавайки впечатленията си, римският професор заявил: Бях пленен от великата духовна традиция на този свещен град, както и от голямото желание на тамошния университетски свят да получи нови възможности за диалог със Запада и най-вече с католическата църква.

Бозе

Едно запустяло селище в подножието на Алпите от края на 60-те години се превърна в световен фар на

духовността, със специална икуменическа насоченост. Тогава сред срутните къщурки се появила група студенти от различни вероизповедания - католици, валденци, баптисти, водени от един техен колега, Енцо Бианки. Първо ремонтираха древната романска църква и около нея се организираха в своеобразна монашеска общност, по подобие на друга, вече съществувала от 40-те години отвъд Алпите, в селцето Тезе, оформила се около игумена Роже Шюц и богослова Макс Тюриан. С времето братята в Бозе образували пълноправна католическа монашеска общност и това стана слад като Енцо Бианки бе ръкоположен за свещеник и избран за игумен. Днес нейните обитатели са около 70 души, повечето от които са академици, решили да се отдадат на строг молитвен и съзерцателен живот. Техните издания, широко представящи духовните учители на източните църкви, са едни от най-влиятелните на Запад. Братството вече е открило клон в град Асизи и друг в градчето Остуня край Бари. Освен това се подготвя и манастир в Южна Франция.

В средата на месец септември в Бозе се състоя симпозиум, посветен на руската духовност през най-трудния период от живота на тази църква, този между 1917 и 1945 г., под надслов: „Есента на Светата Русия. Святост и духовност в Русия по време на криза и гонение“. Срещата бе спонсорирана от Италианската епископска конференция и от Московската патриаршия.

Негоразумения

Абагар - католически вестник

Како Сийке, ние не сме като тях (по Чудомир)

Католическа е епископската конференция. Католическа е организацията Каритас. Католик е Иван Калчев. Ние не сме като тях. Нямаме доспехите на тримата епископи, които съставляват първата. Нито раздаваме, нито посягаме на помощи Каритас, предназначени за социално слабите. Трудно проумяваме аксиомите на танатолога.

Някои сред нас са посветени в католичество от ранни години, доказали го кой чрез вярно служене на ватикански институции, кой с дългогодишен стаж в отечествените зандани. Други са възприели възгледи на всеобхватност в полето на историята и културата, понякога също окачествявани като католически - противоположни на сектантски.

По страниците на в. Абагар най-често застъпваме теми на католическата църква, но и та-

кива, които могат да бъдат наречени също православни, протестантски, ислямски, общоудуховни, или светски. Във всичките търсим допирни точки и пространство за съвместимост и допълнение - с уверението, че то е възможно даже по склоновете на най-изтънчените богословски размисли.

Този широко разтворен абагарски хоризонт не разводнява до непознаваемост понятието България, а напротив, непрестанно насочва поглед към нея, с помощта на специален комуникационен механизъм: доколко универсалното, католическото е от значение за българското, както и обратното: колко българското се включва във всеобхватни мирови рамки.

Ако това е католичество, то е още толкова и православие, и духовност, и общочовешки идеал. А

Защитните стени на живота

„Не убивай!“ (V Божия заповед)

Докато старците на православието при закрити врата решаваха съдбата на БПЦ, в „24 часа“ от 1 октомври гръмна със заглавие на първа страница: „Католиците: Долю абортът в България! Депутатите се вдигат против акцията“.

Един все още разперушен от срещата си с ромските жени Иван Сунгарски незабавно се затекъл в защита на правата на жените, заплашени от католиците. Юлия Берберян ги насочила към здравната комисия на Борислав Китов. Той пък опонирал с шаблона, че се правели на по-големи католици от папата.

Във всичко това има голяма доза недоразумение. Милно е наистина, да четеш за предимствата на абортните практики, изброени от Китов в следващия брой на вестника: как се спес-

тявали ненужни страдания на майки и дечица, причинени от католическите канони, впрочем, незащитани дори в католическите нации...

Недоразумението е в това, че не се държи сметка за Божията заповед, стояща много погоре от църковните канони и вписана, както ни уверява Апостолът, в сърцето на човека (Римляни 2, 15). Зародишът носи всички признаци на човешки живот много преди да се е родило детето. Затова от древни времена и традицията, и юриспруденцията му признават права на наследник, дори на престолонаследник още преди раждането му.

Да посегнеш на този зараждащ се живот, означава да прекратиш една опасна граница. След нея нищо вече няма да те спре да предприемеш прекратя-

ването на човешкия живот чрез евтаназия, или селектирането му чрез евгенетика, или нивелирането му чрез клониране.

Дебатът при настоящия демографски срив на страната граничи с национално предателство. С лековете и на Сунгарски, и на Китов през 2030 г. българското население ще се е стопило до размерите си от 1930 г. Не дълго след това „24 часа“ трябва да престане да излиза, поради липса на читатели. Освен ако не реши да пише на ромски език.

Натам водят и преценките на жрицата на българската култура Вера Мутафчиева в равностметката ѝ за най-значителните постижения на 20-я век (в. Труд, 29 септември). Щом ни посочва аборт като едно от тях, явно вещание национално самоубийство. А

По повод представяне книга за „Евгений Босилков български епископ мъченик“ 9 октомври 1998 г.

Промоцията става в кино-сало на Софийския централен затвор. Присъстват много официални лица освен автора на книгата. Католически епископи, посланици, професори, свещеници, монахини, представител на Българската православна църква, министърът на правосъдието, г-н Васил Гоцев и много други.

Салонът е пълен с лица, лишени временно от свобода.

Авторът - отец Фернандо Таконе прави увод за повода и историята за написване на книгата. След това представя самата книга по реда на изложението.

Тържеството съвпада с годишнината от убиването на епископ Евгений Босилков. По този повод в затвора се открива възпоменателна плоча за мъченика блажени Евгений Босилков.

След експозето на отец Фернандо Таконе думата взема министърът на правосъдието г-н Васил Гоцев, който обрисова затвора като място, където нарушителите на закона имат възможност да се поправят и се върнат отново в нормалния живот като достойни граждани. Г-н Гоцев завърши с пожеланието - дано вече няма затвори в нашата страна.

Тържеството беше покрътително и възбуждащо, както с всичко казано за мъченика и неговата вяра, така и с разказаните спомени за част от изпитанията му.

Всичко това заслужава много

внимание и сигурно ще бъде описано от други, които могат да направят това много по-добре от мен.

Моето внимание се спира на това, което не беше казано в това възпоменание на мъчениците и жертвата на епископ Евгений Босилков. За това искам да кажа няколко думи.

В словата, които чуваме, беше казано, че ние смъртните не сме безгрешни. Само Бог е безгрешен. Грешките преминават през престъплението и стигат до греха. За опрощение на греховете църквата ни е дала и съответните тайнства: изповед, отричане от греха и покаяние.

Подчертано беше, че престъплението - това е нарушение на закона.

Не беше казано обаче, какво е престъплението, когато самият закон носи това престъпление. Кой е престъпникът, който е облякъл престъплението в „закон“ и защо той не е в това заведение, в което се провежда траурното възпоменание за мъченика епископ Евгений Босилков? Последният бе арестуван, разследван (т.е. измъчван) и накрая разстрелян. Това става въз основа на писаното в един закон. Тук законът не беше нарушен, той беше спазен. Следва ли от това, че не е извършено престъпление?

Не само е извършено престъпление - но то е от по-горен разряд, то е много пъти по-неморално и преднамерено, защото не се касае

до нарушаване с действие на нормалния закон, а до обличане на престъплението в норма, която се предписва като задължителна за много други хора. Тази норма сковава живота на хората извън стените на затвора в един по-страшен затвор за душите.

Самият този закон е престъпление, защото нарушава естествения, природния закон за човечността - Божия закон. Неговите автори носят многократно умножената отговорност като негови

създатели.

Колко неловко и оскърбен се чувства човек, когато на такива места, където се осъжда престъплението присъстват хора, които пряко или косвено са участвали в създаването на този антизакон, или са го прилагали. Неморално е дори за тези, които са го одобрявали и приемали. Още по-обидно е, когато такива хора ръкопляскаят на осъждането или дори се изказват в това направление.

Всеки човек може да сгреша,

но достойният човек е длъжен да се изправи пред собствената си съвест и пред Бога, като мотивира поведението си в съгласие с морала. В противен случай - той просто не е достоен човек и животът ще го изхвърли на буннището при недостойните. Деликатността и етичността на заобикалящите го да не му казват лично в очите всичко това, не изменя нещата, защото законът на живота е неотменим и слага всеки на мястото му.

Стефан Чанев

С поклоннички в гр. Асизи на 17 октомври

ABAGAR

Bulgarian Catholic Journal
In This Issue 10 (81) 1998

COVER: Tenth international Colloquium Abagar.

MEDIA HISTORY: How Abagar Was Born Seven Years Ago. Where Does it Stand in the History of Bulgarian Press since the Liberation (1878).

JUBILEE: Pope John Paul II Twenty Years Pontiff.

APOTHEOSIS: Bulgarian Media Operators on the Merits of Abagar.

OUR RUBRICS: Misunderstandings. Errata. Our Diary for August.

Errata corrige

Грешки като грехове

Бяхме се зарекли, последният брой да не съдържа нито една грешка. И наистина така изглеждаше при проверяването на коректурите. Друго излиза при окончателното оформление: грешки като воденични камъни, и то в най-четената рубрика на вестника - Дневника ни за месец юни.

На 25-ти сме нарушили етиката на незнаен архитект, когато просто искахме да поставим под съмнение естетиката му.

На 26-ти е преиначено името на уважава-ния от нас архитект Христо Генчев.

На 27-ми сме поставили под въпрос Царевец, когато искахме само да предупредим за ужасиите в лъже-катедралата.

Основател:

Архим. проф. Г. ЕЛДЪРОВ

Отг. редактор:

Архим. Г. БЕЛОВЕЖДОВ

АБАГАР 1
КАТОЛИЧЕСКИ ВЕСТНИК

ISSN 0861 - 8662

адрес 1606, София ПК 248

в. „Абагар 1“

тел.: 55 91 07

Печатница „ЕМПАСТ“, тел.: 45 50 37